

Bekraste zielen

R.J. Ellory

De Fontein

HOOFDSTUK EEN

Halverwege de twintig had Carole Kempner haar buik vol van mannen. Ze had twee zonen bij twee stumperige en deerniswekkende vaders die op alle fronten tekortschoten. De ene was dom en onbehouwen, de andere gewoon knettergek.

Elliot, haar oudste, was op 2 januari 1946 geboren. Elliots vader, Kyle Danziger, werkte tijdelijk in een olieveld en was als een windhoos door Caroles leven geraasd. Nog voor ze drie maanden zwanger was, was Kyle verdwenen; omdat hij dacht dat hij de verantwoordelijkheden van het vaderschap niet zou aankunnen, of misschien om andere redenen. Carole gaf haar zoon, in de hoop dat die geste de terugkeer van Kyle kon bewerkstelligen, de naam van zijn vader. Zo werd hij Elliot Danziger, al noemde hij zichzelf vanaf het moment dat hij kon praten: 'Digger'.

De komst van Clarence, de tweede en jongste zoon, was een heel ander verhaal. Zijn conceptie, slechts acht maanden na de geboorte van Elliot, geschiedde in een onhandige, dronken roes en werd ogenblikkelijk betreurd. Het was een dieptepunt, maar daarna werd het niet veel beter. Laten we het erop houden dat de jeugd van de jongens werd beheerst door geweld en waanzin.

Om te beginnen sloeg Clarence' vader, Jimmy Luckman, Carole op een koude winterochtend voor de ogen van Elliot en Clarence morsdood.

Clarence was toen vijf en Elliot een jaar en vijf maanden ouder. Jimmy was zich aan het bedrinken. Carole was echter van plan eens en voor altijd te vertrekken. Misschien had ze meer dan genoeg van teleurstellingen. Of misschien dacht ze dat het op de lange duur beter zou zijn voor

de jongens. Hoe dan ook, Jimmy Luckman was het kennelijk niet met haar plannen eens.

Dus Jimmy, woedend over de beschuldigingen en het bedrog van Carole en de manier waarop ze dat allemaal bedacht had zonder oog te hebben voor zijn behoeftes en wensen, pakte een honkbalknuppel en vernielde wat aardewerk. Hij brak een raam. Hij versplinterde de beeldbuis van de televisie en daarna brak hij de nek van die idiote Carole.

Ze viel neer als een baksteen. Haar gezicht was uitdrukingsloos op het moment van de klap en uitdrukingsloos daarna. Zo had ze ook naar een reclameposter in de supermarkt kunnen kijken.

Jimmy Luckman leek even niet te weten wat hij moest doen. Clarence dacht dat hij zijn kansen berekende. Als Jimmy Carole zou begraven of in mootjes zou hakken en haar naar Searchlight of Cotton Cove zou brengen om in een bodemloos ravijn te kieperen, of haar ondersteboven in een droge put zou gooien, of haar tweehonderd kilometer verder naar het noordwesten in de woestijn voor de coyotes zou laten liggen... Als hij dat zou doen en iedereen zou vertellen dat ze eindelijk was vertrokken naar haar moeder in Anaheim om nooit meer terug te keren, wat zou er dan gebeuren? Zou iemand ooit achter de waarheid komen?

Uiteindelijk zei Jimmy Luckman tegen Clarence dat hij stil moest blijven zitten. 'Wacht hier tot ze wakker wordt. Ik ben zo terug, jochie.'

Tegen Elliot zei Jimmy niks. Elliot was noch zijn zoon noch zijn verantwoordelijkheid, en Elliot – iets langzamer dan Clarence, zwaarder en wat onnozeler – was in de ogen van Jimmy nooit iets anders geweest dan een lastpak en een blok aan zijn been.

Jimmy kwam, ondanks zijn verzekering aan Clarence, niet zo weer terug. Hij kwam helemaal niet meer terug.

En Carole werd ook niet wakker.

Drieënhalve uur later werd Jimmy Luckman, die zijn naam geen eer aandeed, in een slijterij, waar hij probeerde te ontsnappen met 19 dollar en 62 cent, door de hals geschoten door een agent buiten dienst. Dat is nog steeds, zelfs als je de inflatie meerekent, niet veel om voor doodgeschoten te worden.

Clarence wachtte geduldig op de vader die nooit meer zou komen. Elliot bleef bij hem. Ze zaten te wachten in de slaapkamer, een van de vier kamers van hun flat op de begane grond. Door de voordeur kwam je in de keuken en door de keuken in de zitkamer, waarachter de slaapkamer was, met een klein badkamertje.

Clarence en Elliot bleven om de beurt bij hun moeder voor het geval ze wakker zou worden en waagden zich niet verder dan de badkamer om wat te drinken. Ze aten echter niks.

Het slaapkamerraam keek uit op de binnenplaats van de flat, maar zij keken aan tegen de balustrade. Tussen de balustrade en de galerij boven zagen ze een strook lucht. Toen het donker werd verschenen de sterren. De kleine Clarence sprak ze aan; hij vroeg ze een boodschap door te geven aan God. 'Zorg dat ze wakker wordt,' zei hij.

Elliot keek alleen maar naar zijn kleine broertje.

Clarence kon niet begrijpen dat Carole met haar ogen open sliep. Het kon hem niet schelen hoe dat kwam. Hij wilde gewoon dat ze wakker werd.

Het duurde bijna twee dagen voor er iemand op bezoek kwam.

Op 5 november kwam Evelyn Westerbrook dus op bezoek. Ze was altijd de beste vriendin van Carole Kempner geweest. Ze kwam Jimmy en Carole vertellen dat Eisenhower de verkiezingen had gewonnen en dat ze blij moesten zijn. Ze had een krant bij zich met grote koppen: *IKE TO THE WHITE HOUSE*. Jimmy had de voorkeur niet op slot gedaan. Evelyn kwam binnen. Ze riep ze. 'Carole? Carole?' En daarna: 'Jimmy? Jimmy... zijn jullie thuis?'

Ze liep de slaapkamer binnen. Daar trof ze Elliot en Clarence slapend aan. Clarence lag met zijn hoofd op de schouder van zijn moeder en Elliot lag tegen haar buik met haar handen in de zijne.

Evelyn maakte de jongens wakker. Ze belde de politie. Clarence kon zich niet zo goed herinneren wat er daarna gebeurde, behalve dat hij zijn moeder nooit meer te zien kreeg.

Het duurde heel lang voor hij begreep dat ze nooit meer wakker was geworden.

Evelyn Westerbrook gaf de politie de naam van Jimmy Luckman. Het duurde niet lang voor ze begrepen wie hij was en waar hij was gestorven. Hoewel Carole noch met Kyle Danziger noch met Jimmy Luckman getrouwd was geweest, gaven de autoriteiten de jongens de achternaam van hun respectievelijke vader. Elliot zou voor altijd Digger Danziger heten en Clarence bleef een Luckman. Misschien was dat wel het begin van alle ellende, want Clarence Luckman was onder een donker gesternte geboren – dat was een kleine, maar onvermijdelijke waarheid – en mensen die onder een donker gesternte worden geboren, zijn voor

het leven getekend. Dat schijnt zo te zijn. En wat mensen in het algemeen betreft, er zijn slechte en heel slechte. Wie tot de tweede groep behoort, valt niet meer te helpen. Je kunt ze eigenlijk net zo goed meteen doodschieten. En wel meteen de eerste keer dat je ze tegenkomt, anders heb je er niets dan verdriet van. Clarence viel waarschijnlijk in de eerste categorie en Elliot ook, maar degenen die de meeste invloed op hun leven hadden, behoorden zeker tot de tweede.

Clarence en Elliot, aan wie je eigenlijk meteen wel kon zien dat het in de loop der tijd alleen maar erger zou worden, werden afgevoerd naar een tehuis voor jongens even buiten Barstow, in California. Het was een enorm complex van gebouwen, met zo'n hoge muur eromheen dat de zon er nauwelijks iets te zeggen had. De kamers stonken naar vuile kleding en dood, als een hospice voor de armen. Het leven daar kon alleen maar eenzaam en ongelukkig zijn. Er zaten kinderen tussen de zeven en negentien jaar oud. Zodra ze negentien werden, werden ze vrijgelaten of gepromoveerd naar de gevangenis. Dat waren de kinderen die een hard en meedogenloos leven hadden geleid. In hun jeugd hadden ze hotdogs gegeten uit stalletjes op straat en geslapen in bushokjes, als ze mazzel hadden. Die ervaring zorgde ervoor dat ze altijd gespannen en nerveus waren. Dat was de enige manier om te overleven. Waar jij de hand niet op legde, werd door een ander weggegrist. Soms werd er geschopt en gegrist, ook al was je er als eerste bij. Als het leven zo begint, duurt het niet lang voor je alles in dat licht beziet. Elliot kwam hier tot zijn recht. Het onnozele, langzame werd een methode en een pragmatische vaardigheid om dingen die Clarence wellicht niet kon verwerken, het hoofd te bieden. Elliot was de oudste, de grote broer, en die rol nam hij met trots en verve op zich. Hij leek niet bang te zijn voor mensen, niet voor kinderen maar ook niet voor volwassenen, en hij stond altijd achter Clarence, was altijd bereid voor zijn broertje te gaan staan en hem te verdedigen als de spanning te hoog opliep en het op knokken uitdraaide. Hij leek te voelen wanneer hij nodig was en wanneer niet. Zeker, hij was driftig, net als zijn vader, de arbeider op de olievelden, maar soms keek Clarence naar Digger en zag hoe hij in gedachten wegdreef naar een plek waar hij helemaal alleen was. Hij vroeg zich af of hij dan op zoek was naar Kyle, zoals hij zelf zo vaak aan zijn eigen vader dacht, de man met de ironische naam Jimmy Luckman, die noch veel geluk had gehad, noch een echte man was geweest.

'Digger?' vroeg Clarence dan. 'Digger?' Soms moest hij het drie of

vier keer nadrukkelijk zeggen voor Digger reageerde, glimlachte en vroeg: ‘Wat is er, jochie?’

In Barstow leerden ze Elliot Danziger en Clarence Luckman lezen en schrijven. Clarence leerde snel, Elliot iets langzamer. De jongens waren erg verschillend, al werden ze ook wel eens door elkaar gehaald. Dat kwam door hun ogen. Ze hadden allebei de ogen van hun moeder. Naarmate ze ouder werden, gingen ze minder op elkaar lijken, maar hun ogen bleven hetzelfde. Als je Clarence zag, zag je Elliot, zag je Carole. Hoe die lichamelijke eigenschap zou bijdragen aan een einde-loze keten van ellende was zowel onbekend als onvoorspelbaar. Je kon gerust stellen dat als ze ieder op hun vader – in elk geval wat betreft uiterlijk – hadden geleken, het leven heel wat eenvoudiger geweest was.

Hun leven kabbelde zo’n beetje voort tot Clarence dertien was en een keukenhulp een geweldige schop in zijn kruis gaf. De man die Clarence had geschopt, probeerde iets wat net zo gezond was als een broodje platgereden konijn. Elliot was erbij en hij gaf die kerel nog een paar flinke meppen voor er een bewaker kwam om er een einde aan te maken. Ze vertrokken met zijn tweeën, maar binnen vijf kilometer had de politie Elliot en Clarence te pakken. Ze kregen een pak slaag en werden toen naar een jeugdgevangenis in Hesperia gestuurd. Hier probeerde een andere man hetzelfde met Clarence, maar hij was slim genoeg om de jongen eerst aan het bed vast te binden. Tegen de tijd dat Clarence Elliot kon vertellen wat er was gebeurd, kon die er niets meer tegen doen.

En zo ging het verder, Elliot Danziger en Clarence Luckman ondergingen hun lot stoïcijns. Ergens in hun achterhoofd had de gedachte postgevat dat er verder op hun weg iets beters zou moeten zijn. Waar die weg dan moest beginnen en waar hij zou eindigen, wisten ze niet. Dat waren details en details bekeek je pas als het plan compleet was. In gedachten werkte Clarence daaraan – een plan – en of hij nu pisemmers leegde, aardappelen schildde of schoenen poetste die nog geen uur schoon zouden blijven, zijn gedachten draaiden op volle toeren. Als je dichtbij genoeg kwam, hoorde je de radertjes tikken, een ingewikkeld systeem, als van een Franse klok. De raderen draaiden, de ideeën werden tegen het licht gehouden en als hij die nu maar voor zichzelf had gehouden, was het misschien nog wel goed gekomen.

Maar dat deed hij niet.

Hij deelde ze met Elliot. Oudere broer. Rots in de branding. Elliot

miste de visie en het diepere inzicht van zijn jongere broer. De broers mochten dan op elkaar lijken, die gelijkenis ging niet verder dan het dunne draadje dat ze via hun moeder verbond. Voor de rest verschilden ze als dag en nacht en dat verschil zou in de loop der tijd alleen maar groter worden.

Elliot, die nu door iedereen Digger werd genoemd, had een magneet voor kleine en onnodige problemen. Hesperia fungeerde al sinds mensenheugenis als opvang voor jongeren. Voor de afscheiding was het een gevangenis geweest en daarvoor nog iets anders. In de slaapkamers was ruimte voor acht tot tien jongens en Clarence en Digger sliepen naast elkaar.

Al na een paar dagen in Hesperia zag Clarence verschil in Digger. Het was klein en alleen Clarence merkte het op, maar er was een verschil. Hij leek groter, een stukje langer en breder, en hij was duidelijker aanwezig. Er zaten hier meer grote jongens en Clarence dacht dat Digger wist dat het hem meer moeite zou kosten om op zijn broertje te passen.

‘Jij heet Clay,’ zei hij de derde of vierde ochtend na hun aankomst tegen Clarence. ‘Zo moet je jezelf noemen. Clarence is een klotenaam. Een naam voor homo’s. Clay is veel beter.’

Clarence snapte het niet, maar stemde toe. Vanaf die dag was hij Clay Luckman.

Digger was maar een jaar en vijf maanden ouder dan Clay, maar hij begon al op zijn twaalfde op een man te lijken. Hij was voor niemand bang en vocht met iedereen als hem dat uitkwam. Hij verloor vaker wel dan niet en blies met gekwetste trots de aftocht terwijl het bloed uit zijn neus stroomde. Zijn trots raakte hij echter niet kwijt, net zomin als zijn zelfvertrouwen en de bereidheid alles te geven. Zijn vuisten waren vel over been. Hij was driftig en ontplofte als een vuurpijl, maar hij had het uithoudingsvermogen en de ballen om door te zetten. Negen van de tien keer was Clay de aanleiding voor het gevecht en daarom hield Clay van hem. Ze waren elkaar trouw, een broederschap die, om verschillende redenen, voor allebei zeer waardevol was. Digger had de verantwoordelijkheid voor het lichamelijke welzijn van Clay op zich genomen en Clay, nou ja, die geloofde dat Digger ergens in de toekomst wel zou kunnen leren, het licht zou zien en het leven in een breder mentaal en emotioneel perspectief zou kunnen zien. Digger was de vechtjas, Clay de onderhandelaar. Digger was de bokser, Clay de filosoof. Als die eigenschappen zich hadden verenigd in één jongen, zou het resultaat

verbluffend zijn geweest. Maar dat was niet zo. Ze waren met zijn tweeën, verbonden door een bloedband, maar gescheiden door hun persoonlijkheid.

Op een dag vroeg Clay aan Digger wat die wilde.

‘Ik wil eigenlijk altijd meer eten,’ had Digger geantwoord.

‘Je weet best wat ik bedoel, Digger. Van het leven. In de toekomst.’

Digger had over die vraag moeten nadenken. Hij deed zijn verdwijntruc en vertoefde zeker drie of vier minuten elders. ‘Als het erop aankomt,’ zei hij ten slotte, ‘wil ik hetzelfde als iedereen. De hersens om geen problemen te krijgen, genoeg geld om te kopen wat ik wil, genoeg tijd om daarvan te genieten.’

Verder dan dat was Digger niet bereid te gaan. Hij had ideeën over het leven, op de lange termijn, maar de omgeving waarin ze op dit moment verkeerden was zo overheersend dat hij niet verder kon kijken dan de volgende maaltijd.

Digger bleef vechten. Hij bleef verliezen. Clay begon zich af te vragen hoeveel trots hij eigenlijk bezat en hoelang hij in elkaar geslagen moest worden voor het laatste restje verdwenen was.

Wat degenen die verantwoordelijk waren voor zijn welzijn betrof, werd Digger een hoofdpijndossier. Het gerucht ging dat Digger tot zijn negentiende zou blijven, waarna hij naar de gevangenis verplaatst zou worden. Het gerucht ging dat als hij niet minderjarig was geweest, hij daar al zou zitten.

Voor Digger hadden zijn negatieve reputatie en beruchte status charme en allure.

‘Ik ben een lastpost,’ zei Digger tegen Clay. ‘Wat de autoriteiten betreft, ben ik dat.’

Clay schudde zijn hoofd. Hij begreep het niet.

‘Ze weten zich geen raad met mij,’ legde Digger uit en hij schoot in de lach.

Zo werd Digger een veranderlijk type. Een lolbroek, een enorme lolbroek, en dan ineens weer serieus. Clay was soms bang dat hij te veel klappen op zijn hoofd had gehad. Het sloeg nergens op, maar Clay dacht dat iedereen die Digger ooit een pak slaag had gegeven, iets van zichzelf in zijn persoonlijkheid had achtergelaten. Of misschien was het zo dat Digger, als tegenstanders sneller of sterker waren, iets van hun houding overnam terwijl ze hem in elkaar sloegen. Hij pakte iets van ze weg en hield dat voor zichzelf in de overtuiging dat hij er sterker

van zou worden. Al die deeltjes van anderen zaten nu in hem, dicht onder zijn huid, en Clay wist eigenlijk nooit waar hij aan toe was.

Clay hield van Digger. Hij respecteerde hem. Hij maakte zich zorgen over hem. Hij bleef bij hem in de buurt, want niemand viel hem lastig als Digger in de buurt was. Als hij boos werd op Digger, hoefde hij alleen even terug te denken aan de dag dat hun moeder stierf, hoe Digger met water in zijn handen uit de badkamer naar hem toe was gekomen. Hij bleef lopen. Clay had zo veel gehuild dat Digger bang was dat hij zou opdrogen en wegwaaien als hij niet genoeg water dronk. Clay kon niets bedenken wat hij Digger niet zou vergeven. In gedachten rationaliseerde hij Diggers ideeën, hield rekening met zijn aparte gevoeligheden en luisterde naar zijn dromen en verwachtingen. Naarmate de tijd verstreek, werden ze steeds hechter. Als je de een zag, zag je de ander. Een jongen zei dat ze waarschijnlijk homo waren, maar Digger brak zijn neus en daarna zei hij het nooit meer.

Hoe meer ze met elkaar spraken, hoe meer Diggers perspectief en blik op de wereld zich leken te verbreden. Hij luisterde naar zijn jongere broertje. Hij begon vragen te stellen. Hij wilde weten waarom dit... en waarom dat... en Clay vertelde hem wat hij wist, of wat hij dacht, of wat hij zich voorstelde dat de waarheid was. Digger leerde Clay iemand zo te slaan dat hij niet snel kon opstaan. Hij noemde het 'vechten als een houthakker' en Clay lette goed op en werd iets harder. Ze waren goed voor elkaar en kregen een band, niet alleen als halfbroers, maar als oprechte vrienden.

Misschien was dat voor Clay het moment van de omslag. Hij had zijn rare naam overleefd en iets goeds bereikt. Digger had een donkere schaduw, maar hij had ook gevoel voor humor en een snelle geest. Clay wist dat hij altijd op Digger kon rekenen als het lastig werd. Hoe lastig het nog zou worden, en waar dat zou gebeuren, nou ja, daar hadden ze geen idee van.

'De ellende begint pas als je wordt gepakt,' zei Digger vaak.

Op een keer – het voorjaar van 1961, Clay was ruim dertien en Digger een paar maanden vijftien – waren ze op het veld aan het werk en liepen het vuur uit hun sloffen om rotsblokken en stenen uit de bloedhete akkers te halen en met emmers tegelijk in een vrachtwagen te kiepen. De zon stond hoog en deed zijn uiterste best. Hier waaide de wind niet, hij zoog. Zoog de laatste druppel vloeistof uit je weg en verving die door

dode vliegen en stof. Clay kreeg helse dorst. Als ze het hem hadden aangeboden, zou hij een glas warme pis hebben opgedronken.

De dienstdoende bewaker heette Farragut. Hoog op zijn paard gezeten reed hij heen en weer om te zorgen dat de jongens hard en snel werkten. Hij keek altijd als een boer met kiespijn. Het was een klein, gedrongen mannetje. Als je hem zou slaan, zou je dagen daarna nog pijn hebben. Hij had altijd een paar kogels paraat. De bijnaam van Farragut was *Shoeshine*. Dag en nacht schopte hij de jongens onder hun kont, tot de punten van zijn schoenen glommen als spiegeltjes. Het was een door en door gemene man, driftig en verwrongen als een kist slangen. Hij zei weinig, maar wat hij zei, klonk als een eeuwig refrein.

‘Hou je aan de regels, jongen, dan sta ik achter je. Overtreed er een en je vindt mij tegenover je,’ zei hij bijvoorbeeld, of: ‘Nu vertel ik je nog dat je je rustig moet houden, jongen. De volgende keer laat ik mijn vuisten spreken.’ Harde poëzie.

De eerste ontmoeting van Clay met *Shoeshine* vond plaats op zijn tweede dag in Hesperia. ‘Volgens mij heb jij maar twee smoelen, jongen,’ klonk de begroeting. ‘Een om problemen te veroorzaken en een om vergeving te vragen. Zet je oren dus wijd open. Het eerste accepteer ik niet en het tweede geef ik niet. Zo weten we allebei waar we aan toe zijn.’

Shoeshine had een koelbox onder in de servicewagen staan. Daarin zaten een stuk of zes gekoelde flesjes *root beer*. Die dag, ergens in april in 1961, kreeg *Digger* trek in *root beer*, gekoeld *root beer* uit een flesje met een kroonkurk. Omdat hij *Digger* was, kon hij dit het beste aanpakken met zijn vuisten, niet met zijn verstand. Maar deze dag was anders; deze dag besloot *Digger* het via Clay te spelen.

‘Geen sprake van, *Digger*,’ protesteerde Clay. ‘Als ze je pakken voor zo’n stomme streek, krijg je een pak slaag en lig je de rest van de dag in de gereedschapsschuur.’

‘En denk je dat ik daar niet tegen kan?’ vroeg *Digger*.

‘Jezus, *Digger*, natuurlijk kun je daartegen. Het punt is niet of je er tegen kan, maar of een stom flesje *root beer* het allemaal waard is.’

‘Maar het zou wel lekker zijn, of niet? Jij houdt ook van *root beer*, toch? Jezus, iedereen lust *root beer*. En het is koel en zo lekker, ik denk dat ik het wel de moeite waard vind.’

‘Wat heb je soms toch stompzinnige ideeën, *Digger*.’

‘Dorst,’ zei *Digger*. ‘Geen stompzinnige ideeën, gewoon vreselijke dorst.’

Het begon al meteen verkeerd. Digger was niet duidelijk. Misschien was het Clays eigen schuld omdat hij had gezegd dat Digger bij de volgende overtreding bont en blauw in de gereedschapsschuur zou belanden. Digger kon niet ophouden over dat stomme root beer. Hoe koud, hoe lekker, hoe verfrissend, hoe speciaal op zo'n snikhete dag. Misschien was hij het steeds van plan geweest, maar het leek erop dat Digger Clay probeerde te bewerken. Alsof hij zijn broertje wilde hypnotiseren. Later, na nog veel meer ellende, vroeg Clay Luckman zich af of Digger inderdaad die macht bezat of dat zijn eigen geestelijke vermogens zo zwak waren. Digger bewerkte de gedachten van Clay zo dat die zelf geloofde dat hij niets anders kon doen dan een fles root beer stelen van Shoe-shine. Misschien was Digger inderdaad zo overtuigend, of misschien was het gewoon de herinnering aan Digger die met handenvol water uit de badkamer kwam lopen.

'Ik weet dat je het er niet mee eens bent,' begon Digger. 'Maar misschien is het niet erg om de pest in te hebben over mensen die veel bezitten. Hoe meer zij hebben, hoe minder er voor anderen overblijft.' Hij had zijn bezem als een juk over zijn schouders, de handen er links en rechts overheen. Hij liep met Clay naar de berm voor water. Aan de rand van het braakliggende terrein stond een verlaten oude truck met een stuk of vier, vijf kogelgaten in de radiator, alsof hij één keer te veel had geweigerd. Stik er dan ook in, had iemand gedacht, waarna hij een geweer van het achterrek had gepakt en het ding ter plekke had doodgeschoten. Als je het voor mij niet doet... dan zal ik verdomme zorgen dat je het voor niemand doet. Als een rouwkrans groeiden er gele bloemetjes door het reservewiel op de achterkant. Als ze de tijd zouden krijgen, zouden de seizoenen de hele truck omtoveren in roest en stof. De andere kinderen kwamen achter hen aan. Een paar minuten pauze om te drinken en dan weer aan het werk. Ze stonden bij elkaar bij een gortdroog heuveltje met scherp gras. Het had hier al weken niet geregend en je begon al te hoesten als je ademde. Een meter of vijftig verder was een verlaten boerderij; een stenen ruïne als de gebroken tanden van een reus. Misschien was dit een plek waar geen mensen hoorden.

'Neem nu dit geval,' zei Digger. 'Ik krijg een idee in mijn kop en hou dat vast.' Hij glimlachte. 'Zoals dat voorstel over het root beer. Ik vind dat je het niet moet opgeven omdat het toevallig een beetje lastig is... Dat zeg je altijd zelf. Je moet een plan maken en je daaraan houden, wat voor obstakels je ook tegenkomt, of niet soms?'

‘Natuurlijk,’ antwoordde Clay en de berusting klonk al door in zijn stem. Hij wist waar het op uit zou draaien en het beviel hem niet. ‘Dan heb ik het over wat je wilt, Digger... wat je wilt als we hieruit komen. Dan heb ik het niet over een flesje root beer.’

Clay wierp Digger steelse blikken toe. Hij wachtte op antwoord, maar Digger gaf geen krimp. Hij schermde zijn ogen af tegen de zon. Hij keek naar Shoeshine, die zijn paard liet drinken. en toen weer naar de truck. Het portier was dicht, maar niet op slot.

Clay keek nog eens naar Digger en schudde zijn hoofd. Digger keek terug of hij niet tot tien kon tellen.

‘Sommige mensen hoef je niet het beste te wensen, vind je ook niet?’ vroeg Digger.

‘Ik denk dat iedereen wel iets goeds heeft.’

‘Dat zal wel, maar bij sommige mensen moet je echt heel goed zoeken om het te vinden.’

‘Daar heb je gelijk in.’

‘Neem nou bijvoorbeeld Shoeshine –’

‘Doe geen moeite, Digger. Ik doe het niet.’

‘Ik zie dat anders dan jij, Clay,’ zei Digger. ‘Ik zie iemand als Shoeshine, ik zie wat hij heeft en dat wij niks hebben, en dat hij de slechterik is, die altijd loopt te schoppen en te slaan en zo...’

‘Je bent gek,’ zei Clay. ‘Altijd geweest, zal je ook altijd blijven. Soms weet ik niet of je het meent of dat je me in de maling probeert te nemen.’

‘Dat mag je zelf weten,’ zei Digger en hij bleef naar Clay kijken. Daarna keek hij naar de truck en toen glimlachte hij en zei iets over water dat voor paarden was en voor honden en de tuin.

Clay dronk van het water. Voor hem was dat goed genoeg. Hij hoefde geen root beer en had al helemaal geen zin in de ellende die zou volgen als hij een flesje van Shoeshine zou stelen.

‘Volgens mij komen goede dingen niet vanzelf naar je toe. Die blijven waar ze zijn en die moet je zelf opzoeken. Jezus, je treft ze op de gekste plekken aan.’ Digger schudde zijn hoofd en keek naar de horizon. ‘Slechte dingen daarentegen... nou, laten we zeggen dat dat een heel ander verhaal is. Slechte dingen vind je overal en soms is het heel belangrijk iemand te hebben die je daarbij kan helpen...’

‘Ik wil het niet,’ zei Clay. Toen hij die woorden bedacht, klonken ze sterk en afdoende. Maar zodra hij ze had geuit, veranderde dat.

De spanning tussen hen was zo groot dat je ertegenaan kon leunen.

Clay wilde zeggen: *Sodemieter op, Digger*, maar hij hield zijn kiezen op elkaar.

Toen hij naar Digger keek, drong een nieuw facet van het verschil tussen hen tot hem door. Digger was niet dom, nooit geweest ook, maar er hing een schaduw over hem heen, misschien wel afkomstig van zijn eigen vader. Digger bekeek elke situatie van alle kanten en zocht naar de invalshoek die hem het meest zou opleveren. Digger was, net als hij, gewend aan bedreigingen en geweld, maar misschien was Digger iemand die dat zelf inbracht als het niet aanwezig was. Zo bleef hij elke situatie de baas. Misschien geloofde hij dat hij meer indruk kon maken op de wereld als hij de mensen om zich heen een ongemakkelijk gevoel bezorgde.

Ze gingen nog twee uur aan het werk en groeven rotsblokken en stenen met hun blote handen uit de grond, een oefening met kennelijk geen ander doel dan hen bezig te houden.

Het gevoel be kroop Clay langzaam. Het was een gevoel dat direct zijn kern opzocht en zich daar innestelde, langzaam garend als een ondergronds kookvuur. Hij was ervan overtuigd dat als hij niet deed wat Digger hem vroeg, er ongenoegen tussen hen zou komen. Dat zou hij niet kunnen verdragen. Clay wist dat Digger hem nooit zou bedreigen, hem nooit kwaad zou doen. Dat niet. Het ging niet om wat Digger zou doen, maar om wat er zou kunnen verdwijnen. Zonder Digger zou hij stuurloos zijn. Hij zou het heus wel redden, maar hij had absoluut geen zin in de spanning en onrust die deel zouden worden van zijn leven zonder Digger om hem te verdedigen en beschermen. Hij dacht aan alle keren dat Digger een jongen die hem dwarszat te grazen had genomen. Zonder Digger als schild zou hij wellicht wraak zijn komen nemen. Hij had eigenlijk nog nooit iets alleen ondernomen. Ja, begon hij te denken, misschien zou alles wat hij in het verleden had weten te vermijden alsnog op zijn pad komen. Daar waar hij het het minst verwachtte. Het geweld daar gelaten, zou hij al sterven van de schrik.

Clay zei niets, maar hij bestudeerde het patroon dat Shoeshine volgde. De servicewagen stond in de berm, een meter of zes bij het veld vandaan. De rij jongens, meer dan tachtig, was bijna tweehonderd meter lang. Shoeshine reed te paard van de ene naar de andere kant. Hij keek voor zich, nooit naar achteren, behalve als iemand toestemming vroeg om te plassen. Dan hield hij de jongen in de gaten tot hij klaar was, waarna hij verder reed. Clay nam de tijd op van het ene eind van de rij

naar de andere. Vanaf het moment dat hij omdraaide, duurde het drie minuten voor Shoeshine terugkwam.

In de volgende pauze zei Digger iets tegen Clay. Heel zacht, als een fluistering, niet rechtstreeks. ‘Soms heb ik het idee dat ik twee kanten heb. Soms denk ik dat de enige reden dat ik een linkerhand heb, is om de rechterhand tegen te houden als die iets wil uithalen.’ Digger probeerde niet te glimlachen, maar zijn ogen spraken boekdelen. Hij zoog, zoog, zoog.

‘Je bent ook zo’n klootzak,’ zei Clay. ‘Je denkt zeker dat je me kunt dwingen –’

Digger schoot in de lach. ‘Rustig, jongen. Ik plaag je maar een beetje.’

Clay opende zijn mond, maar aarzelde. Zijn uitdrukking was veranderd, er scheen een ander licht in zijn ogen. Er was een zweem van grimmige onverzettelijkheid verschenen. Hij keek naar Shoeshine, naar de servicewagen en toen weer naar Digger. ‘Ik zal het doen. Hou je mond maar. Ik zal root beer voor je halen.’

Digger zweeg. Hij glimlachte niet eens. De uitdrukking op zijn gezicht was plotseling ernstig en onverzoenlijk. Alsof hij zijn hele leven tegen de wind in had gelopen.

Clay vroeg zich af of Digger zou proberen hem tegen te houden. Vroeg zich af of het alleen maar een test was geweest. Nu het zover was, nu Clay had gezegd dat hij het zou doen, nou ja, nu had hij toch laten zien dat hij moedig genoeg was en kon Digger het loslaten. Digger zou zeggen dat het allemaal maar een geintje was geweest, een stunt, en dat hij net zomin trek had in root beer als in een broodje met slang.

Maar nee, hij zweeg in alle talen.

Het was iets paternalistisch, een uitdaging, een geworpen handschoen, en er was geen weg terug meer.

Clay deed een schietgebedje. Hij dacht aan de plek waar zijn moeder was, of ze hem kon zien, en wat ze zou zeggen. Hij vroeg zich af of er een hemel was en een hel en of de mensen in de hemel de mensen in de hel konden zien en of hij, als hij daar ooit bij zijn vader terecht zou komen, ooit nog met haar kon praten.

Het drong tot hem door hoe stom hij was. Het was root beer. Hij ging root beer halen voor zijn broer. Als je naging hoe vaak Digger hem had behoeft voor ellende, was dit toch wel het minste wat hij voor hem kon doen.

Hij wachtte tot Shoeshine aan het eind van de rij gekomen was, zich omdraaide, en toen liet hij zijn schop vallen en zette een pas.

De jongen naast hem richtte zich op.

Digger wierp hem een woedende blik toe. De jongen werkte verder. Het leek of de hele wereld zijn adem inhield. Alsof de wind wegviel, het stof neerdaalde en vogels op de takken van de bomen bleven zitten.

Clays hart bonkte in zijn borstkas, in zijn keel, in zijn mond, en hij zag dubbel. Er verschenen pareltjes zweet op zijn hoofd. Eerder had hij er helemaal geen last van gehad, maar nu liepen ze over zijn wenkbrauwen zijn ogen in, zodat zijn blik vertroebelde.

De eerste meter vroeg hij zich al drie keer af waar hij in godsnaam mee bezig was.

Shoeshine reed nog steeds de andere kant op met zijn rug naar de rij, zijn geweer over zijn knieën en al zijn aandacht vooruit gericht, niet naar achteren.

Clay wierp een blik op Digger. Digger stond voorovergebogen met zijn schop in de grond, maar hij bewoog zich niet. Zijn uitdrukking was ondoorgrondelijk. Clay vroeg zich af wat er zou gebeuren als hij zich omdraaide. Zou Digger het hem vergeven? Zou hij het afdoen als een geintje? Of zou hij het juist opblazen? Zou het een kloof tussen hen veroorzaken die nooit meer gedicht kon worden?

Of hij het nou wel of niet deed, hij was sowieso de lul.

Clay hield van zijn broer, en hij had een hekel aan zichzelf. Hij was bang voor Shoeshine, maar was nog veel banger voor de eenzaamheid die zijn deel zou worden als Digger hem de rug toekeerde.

Hij keek om naar de rij jongens. Hij keek naar het gereedschapsschuur-tje. Hij bukte en zette nog drie passen. Het was nog vijftien meter tot de servicewagen. Zou hij gewoon rennen? De jongens verderop zouden ophouden met werken als ze Clay zagen rennen. Shoeshine zou hem horen. Hij zou het paard draaien en direct achter hem aan komen. Met de kolf van het geweer zou hij hem neerslaan. Misschien vertrapte het paard hem.

Clay slikte. Hij knarste met zijn tanden. Hij zou het doen. Hij móést het doen. Hij had geen keus.

Hij zag zichzelf in de greppel met Digger. Hij voelde het koele gewicht van het flesje in zijn hand. Hij zag de glimlach, de trots, de on-verholen trots in de ogen van zijn broer en wist dat dit de manier was om indruk te maken op iedereen die daar in de rij stond. Hierna zouden ze hem niet alleen zien als aanhangsel van Digger, de zwakkere broer, degene die beschermd moest worden, maar ze zouden hem zien als zelfstandig individu.

Dit was zijn test en het lot had hem hier gebracht.

Hij schoof naar voren – een pas, nog twee passen – zijn hart racete voor hem uit, bonkte in zijn nek, in zijn slaap, en hij voelde het bloed in zijn hele lichaam, zijn mond werd droog, elke haar op zijn hoofd stond rechtop van angst, maar hij zette nog een pas en de servicewagen kwam dichterbij.

Shoeshine was halverwege de rij. Hij moest opschieten als hij op tijd terug wilde zijn. Hij zette nog drie passen, en weer drie.

Het leek wel of de hele rij de adem inhield. Tachtig jongens die stopten met ademen. Clay wist dat hij het zich verbeelde, maar het leek volkomen echt.

Dit was het moment. Dit was zijn kans om de laatste zeven meter te overbruggen en die fles root beer te pakken.

Clay Luckman, die geloofde dat hij het spook van het ongeluk de baas was geworden, zette het op een lopen.

Nog maar drie meter, niet meer, en toen stapte hij op een uitstekende steen. Ter grootte van een vuist, aan alle kanten rond, zodat de zool van zijn laars eraf gleeed en hij plat op de grond viel.

Een jongen lachte. Er schoten er meer in de lach. Niet omdat ze het leuk vonden, maar van opluchting, die afschuwelijke intuïtieve reactie als je ziet dat een ander de klos is. De opluchting dat jij het niet bent.

Clay bleef even liggen, stof in zijn ogen, wanhoop in zijn hart, en toen probeerde hij om te draaien en weer terug in de greppel te komen.

Shoeshine zag Clay Luckman voor hij vijf meter ver gekomen was. Hij draaide zijn paard en ging achter hem aan, zoals Clay al voor zich had gezien. Hij sloeg hem niet meer met de kolf van zijn geweer, maar gaf de jongen met zijn laars een schop tegen zijn achterhoofd. Clay viel als een baksteen. Nog voor hij in het stof beet, ging het licht uit.

Shoeshine dacht dat de jongen van plan was geweest er met de truck vandoor te gaan. Zo schreef hij het op. Clay protesteerde niet. Dat had geen zin. Shoeshine en Hesperia zouden geloven wat ze wilden geloven, wat hij of iemand anders ook zou zeggen. Clay werd beschuldigd van een vluchtpoging. Hij ging een maand de isoleer in. Hij naaide broeken en shirts met grof garen, hij spoelde pisemmers om, poetste laarzen, groef geulen en hield zijn kiezen op elkaar. Hij zei niet dat Digger hem had overgehaald root beer te halen en hij wist dat Digger dat op prijs stelde.

Toen Clay eruit kwam, was het mei 1961 en de blanken terroriseerden kleurlingen in Alabama omdat ze in de bus waagden te gaan zitten.

Digger, die de reputatie had dat hij een lastpost was, leek iets van die reputatie afgewenteld te hebben op zijn broertje. Ze werden nog onafscheidelijker, niet omdat Clay Luckman zo graag een lastpost wilde worden, maar omdat ze er allebei behoefte aan hadden op elkaar te vertrouwen. Clay zou het zonder Digger waarschijnlijk veel beter hebben gedaan. Hij zou de pakken slaag die hij moest incasseren zonder Digger om hem te beschermen, voor lief hebben genomen, maar hij zou erdoorheen zijn gekomen. Misschien had hij een manier gevonden om Diggers invloed en aandacht uit zijn leven te bannen. Net als met alles, bestond er een manier. Net als met alles, wist hij niet wat die manier was.

's Avonds laat, in de zinderende duisternis, als het geluid van blaffende honden boven de cicaden uit kwam, fluisterde Digger dingen.

'Ik heb genoeg slechts in de mens gezien om te weten dat hij niet naar Zijn beeld geschapen kan zijn,' zei hij. 'Dat kan niet. De meeste mensen denken het een, zeggen het ander en doen dan iets wat met allebei in tegenspraak is. Ik begrijp er niets van.'

Een andere keer verkondigde hij: 'Slim zijn is meer dan problemen oplossen. Als je werkelijk slim bent, raak je helemaal niet in de problemen. En ongelukkig zijn? Dat is een soort bezinksel. Je weet pas dat het er is als je de rest hebt verwijderd. En als je denkt dat er iets moois gaat gebeuren, nou ja, doe dan maar kalm aan. Haast het niet. Drink maar niet te snel, anders krijg je een slok van de onvermijdelijk bittere bodem.'

En dan boog hij zich voorover en porde Clay in zijn schouder. 'Luister je wel? Je luistert toch wel naar me?'

Clay probeerde optimistisch te blijven, vast te houden aan zijn wensen voor de toekomst, maar wat Digger zei, klonk allemaal zo logisch. Ook hij had genoeg slechte dingen gezien. Ook hij had geleden onder pech en teleurstellingen. Als de eerste tien jaren van zijn leven model moesten staan voor de rest, dan stond hem nog heel wat hartzeer en wanhoop te wachten.

Clay probeerde niet Digger het zwijgen op te leggen als hij zijn monologen hield. Hij lag een poosje te luisteren en probeerde dan zo goed mogelijk te slapen.

Hesperia was de schaduw van een andere, verre en betere plek. Kinderen kwamen en gingen. Soms verschenen gezichten voor een paar weken, een paar dagen zelfs, en dan verdwenen ze weer naar een of andere in-

stelling aan de Westkust. Clay Luckman dacht dat hij en Digger deel uitmaakten van de ongewassen en ongewenste kinderen, een stam van kneusjes. Dat werd nooit rechtstreeks gezegd, maar het was duidelijk dat mensen als zij voorbestemd waren voor een kort leven gevuld met opsluiting, geweld, problemen en een afschuwelijke dood. Hij had al in een vroeg stadium besloten dat het voor hen anders zou gaan. Ze waren niet crimineel, zoals de andere kinderen. Zij waren jongens zonder ouders, die niemand wilde adopteren en met wie niemand raad wist. Het leek wel of Clay zich niet bewust was van het donkere gesternte en de slechte voortekenen die hem volgden en hoewel onwetendheid een onwaardige verdediging is, gaf het hem een klein beetje respijt.

Digger had last van sombere stemmingen en dan hield hij zijn betere redevoeringen. Hij had zulke lange tenen dat hij amper kon lopen, maar meestal kon hij dat verbergen. Het enige wat Digger zei dat Clay zich aantrok, ging over stommititeit. *De ergste stommititeit is niet leren van je ervaring.* Dat kon Clay begrijpen. Dat klonk logisch.

Weken werden maanden en uiteindelijk jaren. Clay Luckman en Digger Danziger verbitterden ieder op hun eigen manier. Clay was vastbesloten Hesperia achter zich te laten op zijn negentiende verjaardag in juni 1966. Digger wist nog niet wat zijn lot was, of hij ook vrijgelaten zou worden of dat ze hem naar de gevangenis zouden sturen, zoals ze zo vaak bedreigd hadden. Digger vertelde Clay dat hij van plan was te ontsnappen voor het zover was. Ontsnappen of sterven. Hij ging naar Eldorado in Texas.

‘Waar naartoe?’

‘Eldorado in Texas,’ zei Digger.

‘Wat weet jij verdomme van Texas... of sowieso ergens van?’

Digger hurkte en werkte zijn hand onder zijn matras. Hij haalde een opgevouwen stuk van het een of ander tevoorschijn en toen hij het gladstreek op het bed, zag Clay dat het een advertentie was uit een tijdschrift. *Sierra Valley Estate*, stond er in grote, zonnig gele letters. Elk huis was om door een ringetje te halen, de volwassenen glimlachten, de kinderen schaterden het uit, op smaragdgroene gazons stonden zilverig schitterende barbecues en elke achtertuin had een saffierblauw zwembad. Op die foto zag Digger alles wat hij nooit had gehad. Clay zag het ook. Het was betoverend. Ze zagen wat ze wilden geloven en ze stelden zich deze plek, deze ‘Vergulde stad’ voor, op hun eigen, unieke manier, als alles wat hun onthouden was.

‘Hoe kom je daaraan?’ vroeg Clay.

‘Er lag een tijdschrift in de ziekenboeg. Daar heb ik het uit gescheurd.’

Clay stak zijn hand uit en legde die op de pagina. Door zijn vingertoppen voelde hij de warmte van de zon.

Eldorado. Waar kinderen vaders en moeders hebben. Waar het gras groen is en de hemel blauw, waar je nooit honger hebt en je kunt lachen zonder dat iemand die lach van je smoel wil vegen.

Eldorado in Texas.

Ja.

‘Daar moeten we heen,’ zei Digger.

Clay keek hem aan. Hij was het volkomen met hem eens.

‘Dat moeten we doen, Clay... We zoeken een plek als Eldorado en daar worden we rijk en vinden het geluk na alle ellende die we hebben doorstaan.’

‘Eldorado,’ fluisterde Clay en het klonk als een plek waar je, alleen al om er te komen, alle ellende achter je moest laten.

Het was alles wat hun altijd was onthouden en nu raakte hun voornemen om dat goed te maken onontwarbaar verstrikt met consequenties die de broers niet konden voorzien. Het had allemaal te maken met een man die ze niet kenden, nog nooit hadden ontmoet zelfs. Een man die tijdens een onweersbui in de herfst van 1964 naar Hesperia kwam.